

Всесвітнє наукове ноосферно-онтологічне товариство
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
ГО «Фонд розвитку науки та освіти «ІНТЕЛЕКТ»

World Scientific Noosphere-Ontological Society
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
Public organization «Foundation of Science and Education «INTELLECT»

ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ МОЛОДІ В XXI СТОЛІТТІ

*Міжнародний періодичний збірник наукових праць
за загальною редакцією
проф. В. П. Баби́ча, проф. Л. С. Рибалко, проф. Штефан Л. А.*

Випуск 3

SPIRITUAL AND INTELLECTUAL UPBRINGING AND TEACHING OF YOUTH IN THE XXI CENTURY

*International Periodical Collection of Scientific Papers
edited by prof. V. P. Babych, prof. L. S. Rybalko, prof. L. A. Stephan*

Issue 3

Харків – 2021
Kharkiv – 2021

Кіріленко О. Г., Рижкова В. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі підготовки магістрів-філологів: інтелектуальний аспект	238
Прокопенко А. І., Прокопенко І. А. SWOT-аналіз цифровізації вищої педагогічної освіти в Україні	244
Майнаєв Ф. Я. Застосування сервісу RENDERFOREST на уроках історії	250
Опанасенко Я. О. Ключові компетенції викладача-тьютора в умовах змішаного навчання	254
Чібісов О. Д., Простакова Ю. С., Штонда О. Г. Особливості вивчення математичних дисциплін майбутніми вчителями математики в умовах змішаного навчання	257
Нелін Є. П., Проскурня О. І., Цись Я. В. Використання хмарних сервісів GOOGLE на уроках математики	261
Пісоцька М. Е., Олійник Т. О. Алгоритм використання критерію Макнамара для статистичної обробки педагогічних вимірювань	265
Денисенко А. О. Моніторинг виховного потенціалу студентського дозвілля в умовах дистанційного навчання	269
Пономарьова Н. О. Професійна педагогічна діяльність майбутніх учителів як чинник їх професійної самореалізації	274
Галушка К. Р. Комунікативна культура вчителя як складова педагогічної майстерності	280
Кабанська О. С. Проектування розвитку духовно-інтелектуальних умінь у майбутніх учителів у закладі вищої педагогічної освіти	284
Семенова М. О. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до самореалізації в суспільстві споживання	288
Ван Інчжи. Музично-виконавська компетентність вчителя музичного мистецтва	292
Лу Баовень. Особливості етнокультурної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва	297
Ян Ян, Ван Ціхуей. Естетичне виховання майбутніх вчителів засобами музичного мистецтва у КНР	300
Ян Цзяін. До питання емоційної виконавської стабільності фахівців музичного мистецтва	304
Мей Фан. Мультимедійні технології у професійній підготовці фахівців музичного мистецтва	308
Чернушенко Н. М. Мовна особистість учителя початкової школи у світлі вимог модернізації освіти XXI століття	312
Бунчук О. В., Коротаткова А. К. Розвиток творчого потенціалу майбутнього викладача хореографічних дисциплін	317
Разуменко Т. Неформальна та інформальна освіта хореографів в Україні	320
Доценко Д. Г. Духовно-інтелектуальна компонента управлінської компетентності викладача закладу вищої освіти	325

МОНІТОРИНГ ВИХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТСЬКОГО ДОЗВІЛЛЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Денисенко А. О.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, м. Харків, Україна

У тезах розглянуто питання значущості педагогічного моніторингу студентського дозвілля в умовах дистанційного навчання. Визначено мету, місію моніторингу виховного процесу у вищих педагогічних закладах освіти. порушено питання пошуку нових технологій педагогічного моніторингу виховного потенціалу студентського дозвілля в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: моніторинг, виховний процес, виховний потенціал, дозвілля, дистанційне навчання.

Theses consider the importance of pedagogical monitoring of student leisure in distance learning. The purpose, mission of monitoring of educational process in higher pedagogical establishments of education is defined. The question of search of new technologies of pedagogical monitoring of educational potential of student leisure in the conditions of distance learning is raised.

Key words: monitoring, educational process, educational potential, leisure, distance learning.

В умовах сьогодення важливим для освіти є питання виховного потенціалу в форматі дистанційного та змішаного навчання. За часи пандемії найголовніше — не розгубити виховний аспект освітнього процесу. Звісно, тільки цілісний розвиток особистості (навчання, виховання, саморозвиток, самоосвіта, самовиховання) допоможе молодому поколінню стати повноцінним представником сучасного суспільства.

Безперечно, ми не маємо права сьогодні втратити необхідний компонент освітнього процесу — виховання (виховання загальнолюдських цінностей у молодого покоління, виховання громадянина своєї країни, активного представника української спільноти, формування гармонійно розвиненої сучасної особистості). Особливу тривогу викликає питання духовно-інтелектуального зростання особистості у такому режимі.

Сьогодні вкрай необхідно під контролем тримати такий напрям роботи, як виховна та змістовна дозвіллєва діяльність здобувачів освіти всіх рівнів. Слід зазначити, що традиційний контроль не має достатньої інформативності щодо виховного потенціалу діючої системи, оскільки не дає змогу розібратися в причинах успіху чи неуспіху роботи, не дозволяє з'ясувати, які конкретно складові досвіду здобувача не дістали належного розвитку, що сьогодні є якісною рушійною силою для виховання особистості.

У нашому дослідженні ми поставили наступні важливі питання батькам, класним керівникам (кураторам), дітям: «Протягом попереднього карантинного навчального року: чи проводили педагоги виховні заходи онлайн? чи організовували наставники дозвіллєву діяльність своїх вихованців, щоб забезпечити змістовне, цікаве, корисне дозвілля з метою прищеплення морально-етичних, культурно-духовних цінностей? чи відповідально ставилися класні керівники до проблеми організації дозвілля під час дистанційного та змішаного навчання тощо».

Дійсно, відсутність, занепад або виховний аспект освітнього процесу «для галочки» призводить до негативних наслідків. Сьогодні ми вже маємо жахаючі проблеми, що виникли в молодіжному середовищі: булінг, кібербулінг, кіберсталінг, секстинг, мобінг, хейтинг, тролінг, а звідси, від форми психологічного тиску, жажливий крок до суїциду, наркоманії, правопорушних дій, тому, особливо в умовах пандемії, ми не маємо права не прищепити молодому поколінню фундаментальні складники загальнолюдських цінностей, бо внаслідок обмеження оффлайн-спілкування та браку організації цікавого, змістовного дозвілля ми дійсно можемо втратити дієвий механізм формування гармонійно розвиненої, духовно багатой особистості.

Безумовно, якісний рівень освіти забезпечується за допомогою відповідних механізмів: чіткої організації роботи виховної системи освітнього закладу та моніторингу виховного процесу (збір, опрацювання та поширення інформації про стан виховної системи, безперервне вивчення стану і прогнозування розвитку виховної системи).

Аналіз проблем педагогічного моніторингу (особливості освітнього моніторингу, його компоненти, засоби здійснення тощо) досліджуються в працях багатьох учених (М. Аузіна, І. Береза, В. Білецька, Л. Денисюк, Г. Єльнікова, О. Касьянова, І. Колодій, Т. Лукіна, О. Мармаза, Н. Пасічник, І. Проценко, З. Рябова, Т. Хлебнікова, Є. Хриков,

К. Чернобай, Л. Ярощук та ін.). Проблеми моніторингу виховної роботи присвячено дослідження Л. Гаврошової, С. Костогриз, Г. Красильникова, О. Лаврентьєвої, В. Приходько, Т. Скорик, Г. Сухович, Г. Ткачук та ін. Проте бракує досліджень у напрямку моніторингу виховного процесу в умовах дистанційного та змішаного навчання.

У психолого-педагогічній літературі педагогічний моніторинг виховного процесу розглядається як спеціальна система тривалого безперервного спостереження, яка дозволяє оцінювати (діагностувати) ефективність процесу (виховної, дозвілєвої) діяльності, давати якісну й кількісну характеристику ефективності функціонування й тенденції саморозвитку виховної системи (цілі, зміст, форми, методи, умови), виявляти її динаміку та глибше зрозуміти причини недоліків виховного процесу, і на підставі цього — прогнозувати виховний потенціал системи (ефективність технологій, методик, результати виховання, розвитку й саморозвитку здобувача).

Зазначимо, що мета моніторингу виховного процесу та окремих її компонентів, це:

- відстеження динаміки якості освітніх послуг;
- оцінка і вдосконалення змісту, цілей, традиційних та інноваційних форм, методів, засобів, сучасних педагогічних технологій виховання;
- визначення результативності виховання здобувачів освіти;
- планування та прогнозування розвитку освітньої галузі;
- формування освітньої, молодіжної політики;
- визначення престижності та конкурентоспроможності національної системи освіти тощо.

Місія внутрішнього моніторингу виховного процесу в онлайн-режимі:

- не втратити динаміку якості освітніх онлайн-послуг, відстежувати і корегувати педагогічний, виховний процес у дистанційному режимі;
- перевірити і віднайти ефективні педагогічні виховні онлайн-форми, засоби, технології, цікавий зміст дозвілєвої діяльності у дистанційному та змішаному режимі навчання;
- визначити результативність виховної роботи в онлайн-режимі, забезпечити раціональну розстановку педагогічних сил, спланувати подальші корекційні дії щодо удосконалення освітнього, виховного процесу в умовах пандемії тощо;
- спрямувати онлайн-виховання, самовиховання на програмування власного життя тощо.

На думку О. Лаврентьєвої, «Моніторинг якості виховання, спираючись на системний аналіз й відновлені причинно-наслідкові зв'язки, повинен з'ясувати сутність й зміст досліджуваного виховного процесу, допомогти переосмислити методи роботи й організації діяльності, запропонувати, якщо це потрібно, альтернативну модель системи виховної роботи» [1].

Предметом моніторингу якості виховної роботи у вищому педагогічному освітньому закладі можуть бути: особистість студента — майбутнього педагога (потреби, інтереси, переконання, ціннісні орієнтації, мотиви, установки), колектив як середовище розвитку студента (міжособистісні стосунки, згуртованість, характер громадської думки, форми дозвілля тощо), професійна позиція куратора (рівень володіння виховними технологіями та педагогікою дозвілля, характер і причини труднощів у виховній роботі й організації студентського дозвілля тощо, умови процесу виховання (матеріально-технічна база, предметно-естетичне середовище, програмне забезпечення тощо) тощо.

Вивчаючи ступінь задоволеності виховною та дозвіллевою діяльністю, ступінь узгодженості виховним процесом усіма структурними підрозділами вищого освітнього закладу тощо, слід пам'ятати, що модель виховної системи університету допоможе спроектувати у подальшій професійній діяльності власну модель виховної роботи в освітньому закладі. Тому важливо надати зразкову базу доцільного, змістовного, цікавого, корисного дозвілля, банк ефективних виховних технологій та чітку активну виховну позицію педагога. Не треба занижувати значущість сфери дозвілля, яка допомагає реалізовувати завдання освіти. Треба відійти від пасивно-споглядальних чи багаточисельних розважальних форм дозвілля і спрямувати кожен захід на саморозвиток, самовиховання, самоосвіту.

Дозвіллевий простір (матеріальна і просторова доступність дозвіллевих заходів, культурно-дозвіллева діяльність, індустрія дозвіллевих закладів, активізація сімейних традицій, використання сучасних комп'ютерних технологій, інтернет мережі тощо) є виховним порталом і потенціалом (універсальним засобом освіти і виховання особистості, джерелом формування внутрішнього світу, засобом гармонізації майбутнього педагогі зі світом, соціалізації особистості, формування особистісної «Я — концепції») сьогодні в сучасному освітньому закладі.

Наведемо приклад змістовного дозвілля з національно-патріотичного виховання. З початку навчального року до Дня козацтва можна

провести комплекс дозвіллевих заходів (гостьова лекція, флешмоби, челенджі, віртуальні мандрівки, наукові розвідки, написання есе, брейнстормінги тощо), враховуючи і заходи за вибором (інтереси, хобі): «Козацька педагогіка», «Мовленнєві цікавинки», «Козацькі забави», «Чарівні міста барвистої України», «Відомі Українці», майстер-клас «Бойовий гопак», «Таємниці козаків-характерників», Тік-Ток-мандри «Краса України», Майстер-шеф «Народні страви», фото-виставки «Енергія землі», есе «Сімейні традиції — коріння землі» тощо) і на завершення — квест «Козацькими стежинами» як підсумок здобутих знань, умінь і навичок. І, обов'язково, не забудьте з'ясувати пропозиції від наших учасників нашого цікавого змістовного дозвілля і респондентів педагогічного моніторингу щодо подальших планів, мрій таких «цікавих перегонів», щоб визначити кроки для подальшого покращення виховного процесу, виховного потенціалу та удосконалення певних аспектів педагогіки дозвілля.

Сьогодні цифрові технології дозволяють використовувати інтернет-платформи як для змагань і різних випробовувань, так і для визначення набутих знань і навичок. І навіть дистанційні квест-кімнати, відеороліки (у ТікТок) своїх досягнень, здобутків, відкриттів, добрих благодійних справ дають можливість побачити рівень сформованості моральних цінностей, національної свідомості, здобутих мовленнєвих навичок тощо.

Таке студентське дозвілля (в онлайн-форматі) і педагогічний моніторинг (комплекс коректних моніторингових засобів, заходів, технологій, спостережень тощо) розкриває освітньо-виховний потенціал студентського дозвілля, спрямовує педагогічний процес на вдосконалення певних аспектів виховання, а майбутньому педагогу допомагає віднайти сенс світобуття, сприймати себе як цілісну особистість, яка може змінитись у напрямі вдосконалення і розвитку.

Список використаних джерел:

1. Лаврентьєва О. Моніторинг якості виховної роботи в діяльності класного керівника. URL: <http://surl.li/anyfg>
2. Скорик Т. В. Освітньо-виховний потенціал дозвілля: від народних традицій до сучасності. URL: <http://surl.li/anyfi>